

Наукове періодичне видання

**УКРАЇНСЬКИЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
НАУКОВИЙ ЗБІРНИК**

Науковий журнал

18 (18) грудень 2019

Наукове періодичне видання
**УКРАЇНСЬКИЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
НАУКОВИЙ ЗБІРНИК**

Науковий журнал

18 (18) грудень 2019

Редактор, коректор – Навацький Р. П.
Верстка-дизайн – Калабухова С. Ю.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках журналу фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, несуть автори опублікованих матеріалів. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих у журналі, дозволяється тільки за згодою автора та видавця. Будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 19871-9671 Р від 17.04.2013 р.
Засновник журналу: ГО «Львівська педагогічна спільнота»

© ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019
© Автори наукових статей, 2019
© Дизайн, Клінова С. М., 2019

ЗМІСТ

Андренко Л.С. РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ УЯВИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ	5
Бешапошникова Т.В., Школьник С.Я. УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЧЕРЕЗ ОПАНУВАННЯ МЕТОДОМ ШВИДКОГО НОТОЧИТАННЯ.....	9
Василенко Б.В., Фролова Н.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ЛЮДЕЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	14
Вітковська С.С., Прохорчук О.М. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ».....	18
Волошина А.Л., Сичевська Л.Є., Олійник Л.Г. ГО «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ КОЗАЦТВА» – ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НАШОГО СУЧАСНИКА.....	24
Вошколуп Г.Ю. КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНІКИ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	31
Герасимчук О. ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ В СІМ'Ї.....	36
Глушко О.І., Гуркова Л.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОШЕННЯ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ЛГБТ-СПІЛЬНОТ.....	39
Глушко О.І., Радченко М.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ, ТОЛЕРАНТНОЇ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	43
Гнип Д.В., Поліщук С.В. СТВОРЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ НОВОСТВОРОЕНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	48
Грошева Р.С. ВПЛИВ ЛЕТТЕРІНГУ НА МОТИВАЦІЙНУ СФЕРУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НУШ.....	52
Іщенко М.В. АУТЕКОЛОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ.....	55
Ковтун Р.А. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ РОБОТИ ФАХІВЦІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ.....	60
Крарчатова У.А., Gaiduchenko A.G., Myronova I.M. REFLECTION AS A MEANS OF SELF-ASSESSMENT OF ENGLISH LISTENING COMPETENCE FOR FUTURE TRANSLATORS.....	64
Ландік А.О. ВПЛИВ СОЦІОПАТИЧНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ НА СУСПІЛЬСТВО.....	70

Ляшенко І.І. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ФОРМ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	73
Мельник А.О., Тукін Н.В. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	82
Мікаєлян В.В., Мазайкіна І.О., Костюк М.І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	88
Онiщенко В.О. ОСОБИСТИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ: ІСТОРІЯ ПИТАННЯ ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ.....	91
Петрикiна А.С. АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ З ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ.....	96
Попатенко Ю.Ю. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ.....	102
Скиба І.О. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ ДО БАТЬКІВСТВА ТА МАТЕРИНСТВА.....	106
Скочек О.Є. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ВІДЕОБЛОГІНГУ.....	109
Скрипка К.С. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ.....	117
Снігурова А.Ю., Фролова Н.В. СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВСЯКДЕННОГО СТРЕСОСПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТІВ.....	128
Сотнікова В.В., Фролова Н.В. ОНТОГЕНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	132
Стефіна Н.В. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНЬОГО ВОКАЛІСТА ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	136
Уласевич Н.В. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В КОЛЕДЖАХ.....	140
Шара І.С. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ.....	145
Штагер В.О., Фролова Н.В. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ІНОГОРОДНІХ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	148

Іщенко М.В.

викладач кафедри фізичного виховання
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

АУТЕКОЛОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

У статті розглянуті питання фізичного виховання студентів щодо формування системи екологічної освіти. Визначено, що до фізичного виховання пряме відношення має область екології, інтереси якої визначені індивідуальним підходом до особистості – аутекологія. Систематизовані складові екологічного мислення у фізичному вихованні. Запропоновані заходи для вирішення проблеми підвищення компетенції майбутніх педагогів в області аутекології.

Ключові слова: фізичне виховання студентів, екологія, аутекологія, формування екологічної культури студентів.

В статье рассмотрены вопросы физического воспитания студентов относительно формирования системы экологического образования. Определено, что к физическому воспитанию прямое отношение имеет область экологии, интересы которой определены индивидуальным подходом к личности – аутекология. Систематизированы составляющие экологического мышления в физическом воспитании, предложены меры для разрешения проблемы повышения компетенции будущих педагогов в области аутекологии.

Ключевые слова: физическое воспитание студентов, экология, аутекология, формирования экологической культуры студентов.

The article considers the issues of physical education of students regarding the formation of an environmental education system. It is determined that the field of ecology is directly related to physical education, the interests of which are determined by an individual approach to personality – autecology. The components of environmental thinking in physical education are systematized, measures are proposed to solve the problem of increasing the competence of future teachers in the field of autecology.

Key words: physical education of students, ecology, autecology, formation of ecological culture of students.

Проблеми екології в сучасному поширеному уявленні визначаються в узагальнене поняття про взаємодію сучасної культури з середовищем існування і його наслідки. Відносно фізичного виховання студентів проблеми екології в більшій мірі відносяться до підрозділу екології – аутекологія. Аутекологія вивчає взаємовідносини організму з навколишнім середовищем, саме в цьому напрямку відбуваються пошуки оптимальних методик фізичного виховання – загальних розвиваючих, оздоровчих, спеціальних. Хоча в сучасній науці термін «аутекологія» вважається застарілим (Озерский П.В., 2009 [5, с. 13-16]), і предмет аутекології вважають співпадаючим з демекологією. Однак відносно індивідуальних проблем оздоровлення, проблем фізвиховання, які найчастіше мають індивідуальну орієнтацію, саме аутекологія адекватно визначає питання фізичного виховання.

Навчальний процес фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів є складною системою, яка має багато компонентів. Поняття системи охоплює різні сторони цілісного навчального процесу: його структуру, зміст, способи функціонування, засоби впливу, форми розвитку і ін. Підсистема методик фізичного виховання студентів ієрархічно входить в єдину систему вищої педагогічної освіти і є цілісним утворенням.

Ефективність системи фізичного виховання на сучасному етапі розвитку освіти в Україні визначається адекватним вибором цілей і завдань, організаційних форм, методів і засобів навчання, оздоровлення та виховання в їх раціональному поєднанні. Орієнтація на інноваційні технології фізичного виховання студентів викликає суттєві зміни його змістовної і процесуальної складових, детермінує модернізацію традиційної системи фізичного

виховання, розробку і модернізацію нової методичної системи, яка складає теоретичні та методичні основи навчального процесу.

При вирішенні завдань в сфері фізичної культури надається велике значення питанням екології. Фізична культура і спорт потребують здорового довкілля, а фізкультурно-спортивна діяльність не повинна завдавати шкоди живій природі і здоров'ю людини, повинна мати, як і будь-який інший вид людської діяльності, природоохоронну спрямованість.

В даний час багато проблем фізичної культури об'єднані в фітнес культуру. Фітнес визначають як загальну фізичну підготовленість організму людини. Предметну основу фітнескультури становить раціональна за обсягом і змістом рухова активність, яка проявляється у вигляді природних локомоцій (ходьба, біг), ігрових дисциплін, силових і гімнастичних комплексів, тренажерних систем, різних нетрадиційних вправ, як правило, інноваційного характеру, методів самоконтролю.

Цей арсенал засобів фізкультурно-оздоровчого впливу, прийнято позначати терміном «оздоровчий фітнес», його поява і популярність об'єктивно відображають ситуацію принципового реформування сфери фізичного виховання в умовах конкуренції, ініціативи та ринкової економіки, коли турбота про належний рівень психофізичної підготовленості стає особистою справою людини.

Безліч практичних схем оздоровчих напрямків, шкіл, емпірично знайдених методів, використовуються в академічних методиках фізичного виховання.

Доступні та ефективні форми рухової активності, спеціально організованої в рамках програм фізкультурно-оздоровчих занять, виконуваних самостійно, під керівництвом викладачів і тренерів, а також персоналу фітнес-центрів, особливо актуальні з урахуванням негативних тенденцій в стані здоров'я молоді внаслідок соціально-економічних і екологічних проблем. У цій ситуації оздоровчий фітнес служить дієвим засобом профілактики найбільш поширених в наш час хвороб – атеросклерозу, гіпертонії, ішемічної хвороби серця, порушення постави з ураженням кістково-м'язового апарату, а також ефек-

тивним засобом попередження інсульту і інфаркту міокарда.

Поряд з цим заняття спортом дозволяють:

- впоратися з вимогами інтенсивної навчальної діяльності без надмірної психофізичного напруги за рахунок розширення резервів адаптації організму до стрес-факторам, основна причина яких – малорухливий спосіб життя і зумовлена ним гіподинамія;

- нормалізувати емоційний тонус, підвищити творчу активність студентів, їх працездатність, формувати й удосконалювати фізичні якості і життєво важливі вміння і навички.

У комплекс специфічних завдань, що вирішуються фізкультурно-освітніми засобами фізичної культури, входять:

- гармонійний фізичний, інтелектуальний і духовний розвиток студентів, поліпшення їх здоров'я;

- сприяння до самопізнання і самореалізації за допомогою занять фізичними вправами;

- вільний вибір виду та організаційної форми занять відповідно до особистих переваг;

- вдосконалення життєво важливих рухових умінь і навичок;

- підвищення інтересу студентів до систематичних занять фізичними вправами;

- формування знань про здоровий спосіб життя;

- розвиток естетичних здібностей і креативності.

Екологію фізичної культури і спорту можна розглядати як один з її розділів, а саме як розділ, присвячений розгляду аутоекологічних аспектів теорії і методики фізичної культури і спорту.

Специфіка призначення аутоекології визначається сферою її застосування – сферою фізичної культури і спорту. З кінця ХХ в. розширюється погляд на проблему взаємодії фізкультури і природи, здорового способу життя і екології [4].

Надмірне технологічне навантаження на навколишнє середовище, занадто повільне впровадження безвідходних процесів, комбінованих виробництв, відсутність до недавнього часу єдиної природоохоронної політики, комплексного підходу до вирішення екологічних проблем – призвели до того, що

частина території України знаходиться в зоні екологічного лиха.

Головним предметом досліджень аутоекології фізичної культури і спорту є вивчення взаємозв'язків (їх основних особливостей і розвитку) спортивно-фізкультурної діяльності з навколишнім середовищем, фізичним розвитком і здоров'ям людини.

Основною метою екологічної освіти і виховання в системі фізичного виховання є формування екологічної свідомості як специфічної форми регуляції взаємодії особистості студента з навколишнім середовищем, особливо з тими його сторонами, де протікає навчальний, тренувальний і відновлювальний процеси [1].

Недостатня розвиненість екологічного мислення, екологічної культури, низький рівень світогляду студентства до поведінки в забрудненому навколишньому середовищі знижує ефективність використання фізичних вправ, природних чинників загартування, проведення відпочинку та дозвілля [7]. Причиною цього є:

- недостатність екологічних знань у викладачів кафедр фізичного виховання;
- неналежна матеріально-технічна база для проведення рекреаційно-оздоровчих і профілактичних занять фізичними вправами;
- відсутність поточного медичного огляду, контролю за станом здоров'я під час навчання студентів у навчальних закладах України;
- недостатня увага держави з фізичного виховання та спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи в освітніх установах;
- недостатній контроль за фізичним розвитком, розумовою і фізичною працездатністю;
- незабезпеченість кафедр фізичного виховання науковими рекомендаціями щодо фізичних навантажень в умовах забрудненого навколишнього середовища, особливо в зонах малих доз радіоактивного забруднення;
- не дотримання вимог про особливості харчування в умовах радіонуклідного забруднення;
- відсутність знань, умінь і навичок у студентів з поведінки в умовах навколишнього середовища під час проведення спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів, дозвілля і відпочинку, та ін. [1; 2].

Формування екологічної культури студентства пов'язано з необхідністю придбання умінь і навичок вірного реагування на глобальну екологічну кризу, використання факторів навколишнього середовища для поліпшення життєдіяльності.

Основним засобом формування екологічної культури у студентів під час проведення спортивно-масових заходів має бути:

- цілеспрямована система екологічної освіти, яка необхідна для формування вірного ставлення до природи;
- визначення допустимого ступеня її перетворення;
- засвоєння специфічних соціально-природних закономірностей і нормативів поведінки в навколишньому середовищі.

При цьому кожен викладач кафедри фізичного виховання повинен бути переконаним, що метою екологічного виховання є формування у студента екологічної свідомості, мислення і переконання. Передумовою цього повинна стати система екологічних знань, яка формує екологічний світогляд, що дає можливість студенту вільно орієнтуватися в навколишньому середовищі.

Одними з основних завдань екології фізичної культури і спорту є:

- вивчення і оцінка стану екосистем на територіях де здійснюється фізкультурно-спортивна діяльність, розробка заходів по їх збереженню;
- розробка положень екологічної безпеки спортивно-фізкультурної діяльності, як для здоров'я людини, так і для навколишнього природного середовища;
- розробка екологічних вимог до спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, спортивних парків, спортивних і фізкультурно-оздоровчих центрів;
- розробка екологічно безпечних технологій для забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності;

Екологічна безпека фізкультурно-спортивної діяльності є одним з основних положень екології фізичної культури і спорту, знаходить своє відображення в її правилах і принципах [6].

Основними правилами екології фізичної культури і спорту є:

ді до активних занять фізичними вправами і спортом і визначення їх важливості для життєдіяльності людини;

– зниження якості організації, планування і проведення навчально-виховного процесу з фізичного виховання в освітніх установах;

– поява в суспільстві значної кількості розважальних заходів, які відволікають молодь від здорового способу життя (комп'ютеризація, ігрові автомати, бізнес-реклама по вживанню різних напоїв і продуктів швидкого приготування і т.п.);

– відсутність знань і невміння адаптуватися до факторів навколишнього середовища [7].

Оздоровчу спрямованість, позитивний вплив на загальний стан і настрої мають сучасні технології, які доцільно впроваджувати в практику фізичного виховання. З величезної кількості оздоровчих технологій рекомендовані апробовані з тих, що показують стабільно позитивні результати (Ищенко М.В., 2015 [3. с. 42–81].

Висновки. Індивідуальні проблеми оздоровлення мають особистісну орієнтацію. Адекватно визначає питання фізичного виховання підрозділ екології – аутоекологія. У викладанні фізичної культури доцільно розглядати як один з її розділів – аутоекологічний аспект.

Основною метою екологічної освіти і виховання в системі фізичного виховання є формування екологічної свідомості як специфічної форми регуляції взаємодії особистості студента з навколишнім середовищем, особливо з тими його сторонами, де протікає навчальний, тренувальний і відновлювальний процеси.

Ефективність використання фізичних вправ, природних чинників загартування, проведення відпочинку та дозвілля спирається на розвинене екологічне мислення, екологічну культуру студентів, що є одним з важливих об'єктів уваги викладачів вищого навчального закладу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Грибан Г. П. Проблеми екології у фізичному вихованні. Житомир, «Рута», 2012. 182 с.
2. Грибан Г. П., Опанасюк Ф. Г. Вплив навколишнього середовища на методи і засоби фізичного виховання учнівської та студентської молоді. Наук.- теорет. збірник. Вісник Державної агроєкол. акад. України, № 2, 1998. С. 14–17.
3. Ищенко М.В. Методики оздоровлення у фізичному вихованні студенток: Навчальний посібник. – Одеса: ПНПУ ім. К.Д.Ушинського, 2015. 154 с.
4. Ищенко М.В., Андропова К. Б. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів. URL: http://www.rusnauka.com/Page_ru.htm/Архив. Конференции 2018 года, Педагогика/.
5. Озерский П.В.. О структуре теоретической экологии и месте в ней для аутоэкологии / Рос.ГПУ им. Герцена. Научные труды кафедры зоологии. Выпуск 9. Санкт-Петербург. 2009. С. 11–22.
6. Хотунцев Ю.Л. Экология и экологическая безопасность. М.: Академия, 2004, 482 с.
7. Чаплигин В. Вплив факторів зовнішнього середовища на формування здоров'я людини. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вип. 5. ДОВ «Вінниця». Вінниця, 2004. С. 509–513.